

DÉLMAGYARORSZÁG

AZ MSZMP SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

75. évfolyam
82. szám
1985.
április 9.,
kedd
Ára:
1,80 forint

Méltóságetikánk

Vajon, mit tesz egy felnőtt, ha nem élheti életét úgy, ahogyan szeretné? Többféle megoldás kínálkozik neki. Lázadástól a beletörődésig, bátor lépésektől a passzív rezisztenciáig. Mégis, valószínűleg, a középutat választja. Pótcselekvésekkel bástyázza körül indulatait, igyekszik elaltatni magát. Idővel aztán be is válik ez a terápia, a pótcselekvések annyira ráülnek, behálózják, hogy esélyt sem hagynak az eredendő vágyak föltámadásának.

Az emberi természetnek ez a leépülésreflexe tulajdonképpen érthető önvédelmi folyamat. Nem született, mégis örökölt képesség, a tapasztalás az, ami hitelesíti. A tapasztalás, melynek csak később kerül birtokába az ember, hogy fölszívja a környezeti hatásokat, ellesi mások szokásait, magatartását, mozgásformáit, s önkéntelenül hasonul. Vagyis hát nincs született pótcselekvő, az idő és a tapasztalás deformál. De mikortól? A folyamat gyermekkorban kezdődik, tulajdonképpen az iskolában. Indukációs körülményeiről olvastam tanulságos látteleket még hetekkel ezelőtt az Élet és Irodalomban, aköbölíntott jócskán. Ki is jegyzeteltem, eltartott mégis, hogy nekiülök morfondírozni rajta. *Mire nevel az iskola?* — hangzik a címbéli kérdés, maga az eszmefuttatás pedig szintén hozzászólás egy korábbi nyilatkozathoz, amit elragozni már messze vezetne. Szándékom mindössze kollégialis sóhaj — lássuk hát, mi hozott indulatba. *Andor Mihály* véleménye szerint az iskolának olyan gondolkodásmódot kellene kialakítania, hogy a diákok ne végzetlenül változtathatatlanok fogadják el a választást. És ezzel szemben az iskola, sajnós, arra nevel, hogy a gyerekek különböző túlélési stratégiákat dolgozzanak ki. Hogy kerüljék a konfliktusokat tanáraikkal, a felnőttekkel, túrják el a megaláztatást, az igazságtalanságokat, hogy bekkeljék ki fiatalabb éveiket, fizessék meg a tanulópénzt, mert később majd csak lesz valahogy, ámátor voltaképpen később sem lesz, sohasem lesz másként, a felnőtt társadalomban ugyanez folytatódik.

Erre a jelenségre mondom én, a pótcselekvések terápiaja. S a beletörődés passzív rezisztenciájára idejekorán fölkészít az élet, már az iskolában ösztönzést adnak rá. Ha éppen nem közvetlenül, hát személyes példával: mikor a gyerek kiszúrja, tanárai a kritikus szituációkban, hogy színt kellene vallani, nem mennek csinbe, begubóznak, visszahúzódnak konformisták, gyávák. „Becsületes és együttérző osztályfőnökünk — írja Andor — nem mer szólni a gúnyolódónak, akinek a férje esetleg a tanácson dolgozik, vagy az emberileg és szakmailag gyenge igazgatót támogató klikkhez tartozik, vagy semmi ilyesmi, csak éppen a tantestület összetartását (minek az érdekében?) nem lehet megbontani.” Gyanitom, nincs abban semmi tendencia, rákészület — bármiképpen definiálható pedagógiai módszer meg pláne nincs —, ha a diákok nevelését ilyesfajta attitűd itatja át. Egészen egyszerűen — tisztelet a kivételnek — ilven magatartásmóddal vesznek föl, viselnek a pedagógusok, ezt tartják célszerűnek, logikus, ha mást nemigen adhatnak tovább. Na persze, nemcsak pedagógusok hajlamosak az éles szitukban effajta szlalomozásra. Legfőképp tőlük szembeszökő, foglalkozásuk karaktere okán. „A jelenlegi, túlélésre nevelő közegben minden tartalom megfenéklék — borong kedélytelenül Andor Mihály — Bármilyen tantárgy, amely úgy akar velünk társadalmi ismereteket közölni (bármilyen jó ismeret), hogy szemlélve eloldalog emberi méltóságunk megsértése mellett, csak hazug lehet.” Nem mondom, kemény egy fogalmazás. Akkor is, ha mély indulattal merész általánosításra ragadtatja magát.

Nem hinném ugyanis, nem hiszem, hogy ennyire sötét a kép, globalice mármint. De hogy jó adag pontos felismerés szunnyad mögötte, tagadni dőreség, önmagunkat áltatnánk. Nem fúj a szél, szokás mondogatni, mert hány, de hány helyütt tapasztalni, hogy az iskolán belüli — egyébként élétszülte, objektív helyzetekből adódó — konfliktusokat nem merik kibeszélni, föltárni, ellenkezőleg. Inkább eltussolják vagy agyonhallgatják (mindössze folyosóközi vagy otthoni négyzetközökben fortogznak), mert oda a jó hírnév, márpedig a borítekos érdemeket, úgymond, eszerint osztogatják. S ha ez történik fölül, csöppet sem csodálni, hogy *alul* sincs másként. Hogy, teszem azt, jdetelepült szülők gyermekét ki lehet közösíteni egy osztályból, csupán csak azért, mert később csöppet bele, amikor kialakultak a perszonális diákapcsolatok, a patriarhális miniformák. Vesszőfutásra itéli az osztály, kiveti magából, az osztálynak főnöke meg tanácstalanul áll az események forgószélében. Hiába berzenkedik igazságérzete, tenni béna marad, mert nem tudja, ki ül a magasabb lovan, kinek nagyobb a társadalmi presztízse, amihez igazodnia kéne: az osztályközösség hangadója vagy a kitagadásra ítélt gyerek — apukájának.

Persze hogy nem szük iskolai ügyről: szélesebb értelemben vett társadalmi-politikai magatartásról, *morálról* van szó. Az iskolára pusztán azért szeretjük visszavezetni — és mennyi de mennyi társadalmi gubanc, bukfcenetika eredőjét gyümöszöljük ebbe az istenverte, érzékeny, sérülékeny intézményhálózatba —, mert gyerekekben legerősebb a *tiszta képletet vágya*, munkál legvadabbul, ott belül, az igazságtalansággal szembeni lázadás.

Ki mutat nekik példát?

Nikolényi István

Hazaérkezett a barátságvonat

Tegnap, hétfőn a reggeli órákban hazaérkezett Szegedre annak a barátságvonatnak 300 résztvevője, amely az Expressz Ifjúsági és Diák Utazási Iroda szervezésében a Csongrád megyei társadalmi szervezetek, szocialista brigádok küldötteit vitte Moszkvába és Leningrádba március 30-án. A hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából a Szovjetunióba látogató küldöttség tagjai Moszkvában megkoszorúzták V. I. Lenin Vörös téri mauzóleumát és a Kremlben az Ismeretlen Katona sírját.

A barátságvonat utasai megismerkedtek Moszkva nevezetességeivel, s kulturális programokon vettek részt. Nemzeti ünnepünket, felszabadulásunk évfordulóját Leningrában köszöntötték a magyar fiatalok, az ottani komszomolistákkal közösen; baráti találkozón látták őket vendégül, a Nyevszkij kerületi ifjúkommunistái. A kerületi művelődési házban rendezett ünnepség a műsort követően meleg hangulatú, baráti ismerkedési esttel zárult.

A Csongrád megyei delegáció Leningrádban megkoszorúta az egyik hősi temető emlékművét, majd a város nevezetességeivel ismerkedtek meg a résztvevők.

Új irányítási módszerrel

„Magányos” öntőde

Volt egyszer egy Öntődei Vállalat. A legnagyobb magyar gazdálkodó egységek közé tartozott. Egyes gazdasági szaklapok rendszeresen közlik azoknak a vállalatoknak a névsorát, amelyek egy-egy évben a megtermelt nemzeti jövedelem legnagyobb hányadát mondhatják magukénak. Ezen a „top-listán” az Öntődei Vállalat általában a harmadik-harmadik helyen állt. Idén a gazdasági év lezárása után hiába keresték a legnagyobbak között ezt a céget. A nagyvállalat felbomlott, a tíz üzem — így a szegedi is — már önállóan gazdálkodik.

Két-három évvel ezelőtt üti gyár. Közel húsz évvel merült fel a szétválás gondolata. A régi szervezeti kezdett itt dolgozni. Aztán rendszer itt is, mint máshol sokféle mérnök munkakört sokhelyütt, akadály volt a gyors és helyes döntéseknek. A vállalati egység megőrzése a budapesti központ érdeke volt elsősorban. A minisztérium az optimális üzemenyagságot az egységek önállósodásában látta. A részegységek vezetői és kollektívája is egyre jobban érezték, hogy megértek a feltételek az önállósodásra. Sokáig tartott a bizonytalanság.

Piac- és pénzügyek

Az igazgatói irodában a szegedi öntőde január elsejétől kinevezett igazgatója, Baka Ernő fogad. Régi munkahelye a Tolbuhin sugár-

gyakoribb a megrendelések időközbeni törlése, megváltoztatása. Szeretnénk elérni, hogy a termelést előkészítő munkáknál gyorsabban rá tudjunk hangolódni a változásokra. Valószínűleg marketingtevékenységre is szükségünk lesz, elképzelhető, hogy külön erre a területre is alkalmazunk valakit. Egyre inkább szorgalmazzuk a különböző vásárokon való részvételt. Ez is fontos, ha életképes akar maradni a vállalat.

A vezetési forma

A szegedi öntőde 1986. január elseje után lép az új irányítási formában működő vállalatok közé. Az alapító szerv, az Ipari Minisztérium, a választott vezetéses irányítást javasolta. Már hetekkel ezelőtt megalakult az átállást előkészítő bizottság. Az üzemenyagságban eddig több tájékoztatót tartottak, a gyáriak elképzeléseiről április 30-ig kell beszámolni a minisztériumnak. Most úgy tűnik, a kollektíva többsége inkább a vállalati tanácsot tartaná az öntőde irányítására megfelelőnek. Ez tűnik az összefogottabbnak, a hatékonyabb irányítónak. Szeretnénk ehhez olyan dolgozókat választani, akik a demokratikusabb kereteket képesek tartalommal megtölteni. A vállalati vezetés már is készül arra, hogy a stratégiai irányító testületbe kerülő dolgozókat a lehető legjobban tájékoztassa az üzem dolgairól, gazdálkodási mutatóiról. Ahhoz, hogy a kiválasztott dolgozó igazán gondolkodó részesei legyenek a majdani döntéseknek, feltétlenül szükségük lesz az ország gazdaságáról szóló információkban való öntvényen elmélyedésre is. A vezetésnek fel kell készülnie az egyéni érdek fokozottabb előtérbe kerülésére, és az azt visszaszorító, érvelő vitákra is.

Milyen helyzetben találja az új forma a vállalatot? Termékszerkezetét elsősorban a hazai gépipar igényei határozzák meg. Az utóbbi időszakban megnövekedett az igény a vékonyabb falú, alakosabb, tagoltabb, kisebb méretű és kis szeriájú öntvények iránt. Az idén annyi minőségi reklamáció érkezett két hónap alatt, mint hozzávetőlegesen tavaly egész évben. (Ez a pramiu-mokon még nem érezhető!) Ennek oka részint, hogy nagyot nőttek a megrendelő igényei, részint pedig az, hogy az öntőde gépeinek, berendezéseinek jó része cseréire szorulna, az utóbbi években nagyot romlott a műszaki színvonal. Az elmúlt hónapokban esetleg exportra is nyílt volna lehetőség, ezt azonban a gépállapota miatt nem lehetett vállalni. Az energiahasznosítás mutatóinak javításához is elsősorban a műszaki színvonalat kellene javítani. Vannak még tartalékok a hulladék hasznosításában is. A műszaki fejlesztést a fokozott környezetvédelem-